

SEA Papers, nr 6

Skriftens tillräcklighet

Mark Thompson

Är Bibeln en tillräcklig källa för kunskap om Gud, eller kräver vår tids utmaningar att Gamla och Nya Testamentet kompletteras? Finns det stöd för Reformationens motto *Sola Scriptura*—Skriften allena—i Bibeln? I denna artikel går teologen Mark Thompson igenom vad som talar för Bibelns tillräcklighet än idag. Han menar bland annat att många av de utmaningar som evangelisk kristna står inför i slutändan handlar om synen på Skriftens tillräcklighet.

Om man har lyssnat på många av de debatter som evangeliska kristna för närvarande har hamnat i, så har man kanske uppfattat att det finns en märklig gemensam nämnare i alla de olika diskussionerna. Det kan handla om homosexuella handlingar är tillåtna eller inte för kristna, frågor om manligt och kvinnligt, i vilket avseende man i modern tid kan påstå att Kristus är unik (om det ens är önskvärt att påstå det), eller om det ställföreträdande straffet ska vara centralt när man presenterar Kristi försonande verk. Precis under ytan ser det ut att vara samma grundläggande frågeställning.

Det har att göra med Bibelns natur och hur den används – i synnerhet om det som Bibeln lär är tillräckligt för kristen tro och gärning. Gång efter gång, på många olika sätt, ibland så subtilt att det kanske inte ens märks, får vi veta att *Sola Scriptura* ("Skriften allena") inte längre har något fog för sig. Reformationens stora motto behöver modifieras, eller åtminstone framställas noga och nyanserat. Det räcker inte längre att bara säga "i Bibeln står det...", om det nu över huvud taget går att säga så i den kunskapssteoretiska sörja som nu råder.

ORDETS TILLRÄCKLIGHET I GAMLA TESTAMENTET

Lärosatsen om Skriftens tillräcklighet är inte bara en produkt av Reformationen. Även om den innefattades i Reformationens motto *Sola Scriptura*, var det så att reformatorerna betonade denna uppfattning därför att de var övertygade om att det var vad Skriften själv lärde. Gamla Testamentets författare hävdar upprepade gånger att den rätta kunskapen om Gud, och den rätta kunskapen om hur man bemöter honom, inte kan sökas utanför Guds ord. Faktum är att frestelsen i Edens lustgård kan uppfattas i precis sådana termer. Frukten från kunskapens träd på gott och ont ser ut att lova självständighet från Guds ord, och Adam och Eva behöver inte längre få några anvisningar från Gud om vad som är rätt och fel. "Den dag ni äter av frukten", förklarar ormen, "öppnas era ögon, och ni blir som gudar med kunskap om gott och ont." (1 Mos 3:5)

Principen om att Gud har gett oss allt som är nödvändigt för att verkligen känna honom och hans syften, och leva på rätt sätt i ljuset av hans natur, hans barmhärtighet mot oss och den framtid han har utlovat, upprepas genom hela Gamla Testamentet. Därför varnas israeliterna i 5 Mos

12:29–32 för att hos folken runt omkring söka vägledning till hur man dyrkar Gud. Den enda form av dyrkan som dessa folk kan erbjuda är den som är en styggelse för den levande Guden. Istället står det: ”Alla de föreskrifter som jag ger er skall ni troget följa. Lägg inte till något och dra inte ifrån något.” Jeremia skulle senare fördöma dem som ”predikar syner de själva hittat på, de talar inte på Herrens uppdrag” (Jer 23:16).

Att på detta sätt förlita sig på att Guds ord räcker för att få kunskap om Gud, och att inrätta hela sitt liv i gemenskap med Gud, innebär inte att Gud har uppenbarat allt som vi kan få kännedom om. I 5 Mos 29:29 påpekas att det finns vissa saker som vi inte har fått höra, och som bäst lämnas i Guds händer istället för att bli föremål för vilda och distraherande spekulationer.

Men det ord som Gud har talat är mäktigt och verksamt. Det utför det uppdrag som det sändes ut för (Jes 55:11). I Ps 119 talas om Guds ord som förser mönstret för renhet (v. 9), skapar hopp (v. 74) och ger förstånd (v. 130).

Denna Guds ords tillräcklighet gjorde det uppenbart möjligt för Gamla Testamentet att ta form. Gud fortsatte att tala utanför Edens lustgård! Men det var fortfarande endast det ord som Gud hade talat, det ord som Gud hade befallt skulle skrivas, som var nödvändigt för ett liv med honom.

På samma sätt utesluter inte Guds ords tillräcklighet möjligheten till samverkan med andra antika texter. Bibelberättelserna hänvisar till andra informationskällor (t.ex. Salomos krönika i 1 Kung 11:41) och nämner till och med andra profeter (t.ex. siloniten Ahia och Jedaj i 2 Krön 9:29). Men alla de andra källorna har en annan karaktär än själva Gamla Testamentet. Det är bara Gamla Testamentets böcker som är det ord som Gud har talat och som han har auktoriserat. Ingenstans i Gamla Testamentets historia behövde de troende oroas för att Gud inte hade talat om tillräckligt för att man skulle kunna relatera till honom på rätt sätt, eller att Gud hade utelämnat

sådant som behövdes för att korrekt inrätta hela det liv de levde i gemenskap med honom.

ORDETS TILLRÄCKLIGHET I NYA TESTAMENTET

Nya Testamentet bekräftar det här perspektivet. Om och om igen i Nya Testamentet räcker det att citera en gammaltestamentlig text eller princip för att etablera en teologisk sanning eller ett lämpligt svar på en teologisk sanning.

Jesus själv bemöter frestelsen i vildmarken med ett trefaldigt ”det står skrivet” (Matt 4:4–10). Uppenbarligen är de heliga Skrifterna tillräckliga för honom för att svara på de utmaningar han utsätts för av den gamle motståndaren.

När han senare ligger i debatt med sin tids religiösa ledare, hänvisar han till Skriften som den slutgiltiga och tillräckliga lösningen på problemen, medan hans motståndare visar att de ”varken kan Skriften eller vet något om Guds makt” (Matt 22:23–33). Samma princip gäller när Jesus svarar på frågan ”Vad skall jag göra för att vinna evigt liv?” genom att hänvisa frågeställaren till Skrifterna med motfrågan ”Hur lyder orden?” (Luk 10:25–26).

I liknelsen om den rike mannen och Lasaros i Luk 16 är poängen just att Skriften är tillräcklig. Jesus berättar denna liknelse precis efter att han hävdade att ”förr skall himmel och jord förgå än en enda prick i lagen faller bort” (Luk 16:17). När den rike mannen i liknelsen ber Abraham att skicka Lasaros tillbaka från de döda för att varna

”Principen om att Gud har gett oss allt som är nödvändigt för att verkligen känna honom och hans syften, och leva på rätt sätt i ljuset av hans natur, hans barmhärtighet mot oss och den framtid han har utlovat, uppenbaras genom hela Gamla Testamentet.”

hans bröder, blir svaret: ”De har Mose och profeterna. De kan lyssna till dem.” (v. 29) Vittnesbördet från Mose och profeterna (d.v.s. Gamla Testamentets skrifter) ger en ordentlig grund för omvändelse, och dessutom står det: ”Lyssnar de inte till Mose och profeterna, då låter de inte övertyga

”Men genom Jesu liv, död, uppståndelse och himmelsfärd kommer vi in i ett ytterligare, slutgiltigt steg i Guds uppenbarelse av sig själv.”

aldrig presenteras som något nödvändigt komplement till en bristfällig skrift – inte mer än de senare böckerna i Gamla Testamentet låter påskina någon brist i de tidigare. Innan Jesus kom behövdes inget annat ord. Men genom Jesu liv, död, uppståndelse och himmelsfärd kommer vi in i ett ytterligare, slutgiltigt steg i Guds uppenbarelse av sig själv. Det mål som hela Gamla Testamentet har pekat mot hade uppnåtts. Den rastlöshet som började med löftet som gjordes mitt i förbannelsen i Edens lustgård (1 Mos 3:15) blir till slut upplöst. Se Guds lamm som tar bort världens synd!

Apostlarna kunde predika Kristi evangelium med hänvisningar till Gamla Testamentet, och det gjorde de också. Det är dock Nya Testamentet, som bygger på löftet från Jesus att Anden ska påminna hans lärjungar om allt som han har sagt dem (Joh 14:26), och hans utsändning av de elva (Apg 1:8) och Paulus (Apg 9:15–16), som är Guds slutgiltiga ord till oss.

Det är hela denna svepande bibliska lärdom som till slut fångas upp i 2 Tim 3. Efter att Paulus påmint Timotheos om att de heliga Skrifterna förmår ge honom den kunskap han behöver för att bli räddad (v. 15), talar han sedan om Skriftens natur (inspirerad av Gud) och att Skriften är till

nytta när man ”undervisar, vederlägger, vägleder och fostrar till ett rättfärdigt liv” (v. 16). Men det är nästa del som ofta förbises. Det övergripande målet med Skriften är att den som tillhör Gud ska bli ”fri från sina brister och rustad för alla slags goda gärningar” (v. 17). Med tanke på hur Paulus ser både Gamla och Nya Testamentet som Skriften (1 Tim 5:18), kan vi säga att det som Gud har gett oss i Gamla Testamentet och genom sina utsedda vittnen är allt vi behöver för att vara rustade för ett liv som hans tjänare.

KAN VI HÅLLA FAST VID SKRIFTENS TILLRÄCKLIGHET IDAG?

Det var i ljuset av denna bibliska lära som reformatorerna talade om *Sola Scriptura*. Idag utsetts emellertid den principen för angrepp. En del anser att Skrifterna inte ger oss all den information vi behöver för livet i vår tid. Vi har en startpunkt och det är allt. Det är upp till oss att i våra liv ta fram slutakten i det stora dramat om Guds hantering av världen. Andra tycker inte ens att det vi faktiskt har passerat in på vår värld. Våra livs strukturer och sammanhang skiljer sig så mycket från dem i det första århundradet att vi behöver ett nytt Ord, ett annat

Ord. Man hänvisar till akademiska kretsar, nya fräscha uppenbarelser av Anden, bidrag från andra religioner eller beslut av biskopar och kyrkomöten. Men i slutändan handlar det

alltid om en växande motvilja att påstå att Skriftens lära är tillräcklig. För vissa är den inte tillräckligt uppenbarande, för andra är den inte tillräckligt tydlig i det som den uppenbarar.

Men om man förnekar att Skriften är tillräcklig påstår man något ganska allvarligt om Guds natur. Vår Gud är Herre över allt, och han både kan och vill sörja för sitt folk. Eftersom han är barmhärtig lämnar han oss inte med en skrift som

”En del anser att Skrifterna inte ger oss all den information vi behöver för livet i vår tid.”

är ofullständig eller obegriplig. Eftersom han är vis kan han inte ha överrumplats av den kulturella och intellektuella utvecklingen i vår tid. Han har talat, och precis som på Paulus och Timotheos tid kan det Ord han har gett oss utrusta oss omsorgsfullt för ett liv som hans folk.

Bibeln vittnar om sin egen tillräcklighet som en gåva av Guds nåd. Kanske är det dags att avslöja den otro som ligger bakom många akademiska, kyrkliga och kulturella anspråk.

Mark Thompson är chef för teologi-, filosofi- och etikfakulteten vid Moore College i Sydney, Australien.

Svensk översättning: Carl-Henrik Hammarlund.

SEA Papers är Svenska Evangeliska Alliansens (SEA) månatliga artikelserie inom evangelikal teologi och etik. SEA är ett nätverk av kristna tvärs över samfundsgränserna. Vår vision är:

- att bygga ett nationellt nätverk av evangelikala kristna i Sverige, som tillsammans och i sina olika sammanhang utvecklar och bidrar med evangelikal teologi och tillämpar den i församlingsarbetet, i den teologiska debatten och i samhällsdebatten
- att vara en konstruktiv kraft som i öppenhet, dialog och debatt driver ett evangelikalt perspektiv
- att förmedla impulser från och kontakter med den växande världsvida evangelikala gemenskapen

SEA:s teologiska bas utgörs av Lausannedeklarationen.